

פשט בעל הבית את ידו כולי –

The homeowner stretched out his hand, etc.

OVERVIEW

discusses the seeming duplicity in our משנה regarding the הוצאה והכנסה of the עני and the בעה"ב.

asks:

תימה לרבינו יצחק אמאי צריך למתני תרתי דעני ודבעל הבית –

The ר"י finds this astounding! Why is it necessary for the משנה to teach us two cases of the הוצאה והכנסה both by the עני and by the בעה"ב?!

וכן בריש שבועות דמפרש בגמרא (דף ג,א ושם)¹ שתים דעני ודבעל הבית –

And similarly in the beginning of מסכת שבועות where the גמרא explains, ‘two (הכנסה דעני ודבעה"ב) of the עני and the בעה"ב, which is ארבע (the מלאכות) of the עני and the בעה"ב, which is ארבע (the מלאכות) מה שייך לקרותו שתים מה לי עני מה לי עשיר –

How can we refer to these הוצאות (or הכנסות) as two מלאכות; what difference is there whether the עני did the מלאכה or whether the עשיר did the מלאכה?!

answers:

ונראה לרבינו יצחק דאיצטריך לאשמעינן משום דהוצאה מלאכה גרועה היא –

And it is the view of the ר"י that it is necessary for the משנה to teach the הוצאה והכנסה both by the עני and the בעה"ב since הוצאה is an inferior מלאכה –

explains the inferiority of הוצאה wherefore it is considered a גרועה מלאכה:

דמה לי מוציא מרשות היחיד לרשות הרבים מה לי מוציא מרשות היחיד לרשות היחיד² –

For what difference is there whether one is מוציא from a רה"י to a רה"ר (where he is חייב), or whether one is מוציא from a רה"י to a רה"י (where he is פטור). Therefore since הוצאה is a גרועה מלאכה –

ולא הוה גמרינן הוצאה דעני מבעל הבית ולא בעל הבית מעני³ –

So we would not have derived הוצאה דעני from הוצאה דבעה"ב and neither would

¹ The first משנה in שבועות states שהן ארבע (and no more). The גמרא there explains that this means שתים, הוצאה דעני והוצאה דבעה"ב, שהן ארבע, הכנסה דעני והכנסה דבעה"ב.

² There is no more work accomplished in one over the other.

³ Had the משנה taught us only הוצאה דבעה"ב (for instance), we may have mistakenly assumed that (since this is a bizarre מלאכה) you are חייב only by הוצאה דבעה"ב but you are פטור by הוצאה דעני (just as you are פטור for הוצאה מרה"י). And the same holds true for the reverse (הוצאה דעני).

we derive הוצאה דעני from בעה"ב of the הוצאה.⁴

ותדע מדאיצטריך תרי קראי בהוצאה⁵ – will now prove his contention that we cannot derive the two הוצאות from each other:

And you know that indeed this is so (that we cannot derive עני from עשיר and vice versa) since two פסוקים are necessary to teach us the איסור of הוצאה

איסור הוצאה that teach פסוקים the two cites תוספות

כדנפקא לן בריש הזורק (לקמן דף צו,ב ושם) מויכלא העם מהביא⁶ –

As we derive the איסור הוצאה in the beginning of פרק הזורק of פסוק the ויכלא פסוק – פסוק; this is one פסוק –

ובסוף פרק קמא דעירובין (דף יז,ב) נפקא לן מקרא אחרינא –

And in the end of the first פרק of עירובין מסכת we derive הוצאה from a different פסוק –

דדרשינן אל יצא איש ממקומו⁷ אל יוציא והתם⁸ פירשתי –

for we interpret the פסוק of איש ממקומו אל יצא איש ממקומו to read אל יוציא איש ממקומו and there in עירובין I explained that we derive הוצאה from the פסוק of אל יצא.

והיינו משום דמלאכה גרועה היא איצטריך תרוייהו חד לעני וחד לעשיר –

And the reason for two פסוקים is because הוצאה is a מלאכה גרועה, therefore both הוצאה דעשיר the other for הוצאה דעני פסוקים are necessary,⁹

There is an additional consequence, since הוצאה is a מלאכה גרועה:

וכן בכל תולדות דאבות מלאכות לא חיישינן שיהא במשכן אלא אבות בלבד –

And similarly, regarding all the תולדות of the various מלאכות אבות we are not concerned that the תולדות should have been in the משכן, rather we require only that the אבות were in the משכן –

⁴ The two הוצאות are different; by the הוצאה דבעה"ב the מוציא is standing in a רה"י and by הוצאה דעני the מוציא is standing in a רה"ר. We could have thought that this can make a difference whether there is a חיוב or not.

⁵ See 'Thinking it over' # 1.

⁶ שבות (ויקהל) לו,ג. The גמרא in הזורק interprets this פסוק to mean that the people did not bring any donations on שבת from their houses (which is a רה"י) to the לויים (who were in a רה"ר) for the משכן (see footnote # 9).

⁷ שבות (בשלח) טז,כט. See previous (הב') תוספות ד"ה יציאות (הב') that this פסוק is understood to mean that one should not go out with a כלי from his tent (which is a רה"י) to collect the מן (in the רה"ר).

⁸ בד"ה לאו (קרבן לסופו).

⁹ תוספות does not specify which פסוק refers to which הוצאה. The תוספות הרא"ש states that the פסוק of אל יצא refers to הוצאה דעני, while the פסוק of ויכלא refers to הוצאה דעני. [It seems from תוספות הרא"ש that since משה made his announcement (not to bring any more נדבות for the משכן) in the מחנה לוי which is a רה"ר, the בני"י who heard this announcement (standing also in the רה"ר) refrained from taking out any more items from their houses to where they were standing in the רה"ר – which is הוצאה דעני.]

ובתולדות דהוצאה בעינן שיהא במשכן דתנן בהזורק (דף צו,א) –

However, regarding the תולדות of הוצאה we do require that they were in the משכן, as the משנה teaches in פרק הזורק –

שתי גזוזטראות זו כנגד זו המושיט והזורק מזו לזו פטור –

‘Two porches that were opposite each other (on two sides of a רה"ר), if one passes or throws from one גזוזטרא to the other, he is פטור, however -

היו שתיהן בדיוטא אחת הזורק פטור והמושיט חייב שכן היתה עבודת לויים¹⁰ –

when both גזוזטראות were on the same side of the רה"ר, if one throws from one גזוזטרא to the other he is פטור, but if one passes from one גזוזטרא to the other he is חייב, for this was the manner in which the לויים served when loading the קרשים.¹¹

It is evident that only the תולדה which was in the משכן is חייב (which is מושיט בדיוטא אחת), however by משכן מלאכה in the משכן he is פטור because there was no such מושיט וזורק בב' צדי רה"ר or זורק.

משכן offers another proof that the תולדות of הוצאה are required to be in the משכן:

ובריש הזורק (גם זה שם,ב) נמי בעי הזורק ד' אמות ברשות הרבים מנלן –

And also in the beginning of פרק הזורק גמרא queries from where do we derive that one is חייב for throwing אמות ד' in a רה"ר –

ודחיק לאשכחינהו במשכן עד דמסיק כל ד' אמות ברשות הרבים הלכתא גמירי לה –

And the גמרא vigorously attempted to find a case of ד"א in the משכן; until the גמרא concluded (when it was not able to find such a case) that the entire law of ד"א ברה"ר is derived from a משיני¹².

concludes his proof:

וכל אלו תולדה דהוצאה נינהו ולא אבות שאין אבות מ' חסר אחת –

And all these (מושיט וד"א) are תולדות of הוצאה but not אבות, for the אבות are limited to thirty-nine, and nevertheless it had to be found in the משכן; proving that הוצאה

¹⁰ There were four עגלות which carried the קרשים. When loading the קרשים onto the עגלות, two עגלות were adjacent to each other and the other two עגלות were in front also adjacent to each other (like two double parked cars) in the רה"ר. The קרשים were first placed on the rear עגלות (this is הכנסה from the רה"ר to the רה"י [the עגלה]), and from the rear עגלות they were passed to the עגלה directly in front (not adjacent; in our example from the car parked in the rear to the car parked in front, or from the rear double parked car to the front double parked car). There was some space between (all) the עגלות which is קרקע רה"ר. When passing from the rear עגלה to the front one, the לוי מושיט מרה"י was לוי (the עגלות between the קרקע). (the two עגלות) לרה"י.

¹¹ מושיט מרה"י is a תולדה of הוצאה and nevertheless he is חייב only because it took place in the משכן.

¹² This proves that זורק ד"א ברה"ר which is a תולדה of הוצאה would not be חייב unless it was in the משכן or alternately (since it was not in the משכן), because it is a הללמ"מ. There can be no חיוב based (only) on its similarity to הוצאה.

(since it is a מלאכה גרועה) is different, and its תולדות must have occurred in the משכן in order to be חייב.

משכן offers one final example where a תולדה of הוצאה was shown to be found in the משכן:

וגבי הכנסה נמי אמרינן בפרק במה טומנין (לקמן מט,ב) הם העלו קרשים מקרקע לעגלה –

And regarding the raised לוויים, פרק במה טומנין גמרא states in the הכנסה as well the קרשים from the ground (which is a רה"ר) to the wagons (which is a רה"י), so –

אף אתם אל תכניסו מרשות הרבים לרשות היחיד –

Also you should not bring in objects from a רה"ר to a רה"י. Again we find that the גמרא associates a תולדה of הוצאה with המשכן.¹³

In Summation: הוצאה is a מלאכה גרועה (since מה לי מוציא מרה"י לרה"ר וכו') and therefore; a) The הוצאה דעני needs to repeat (והכנסה) by the עני and בעה"ב, b) two פסוקים are required for הוצאה דעני and הוצאה דעשיר, and c) the תולדות of הוצאה (i.e. מושיט and הכנסה) are required to have been in the משכן.¹⁴

תוספות asks:

ואם תאמר כיון דהכנסה היתה במשכן –

And if you will say; since הכנסה was in the משכן (as previously noted) –

מה צריך תו לקמן בהזורק (דף צו,ב) לפרושי דסברא הוא מה לי אפוקי מה לי עיולי –

Why was it yet necessary, later in פרק הזורק, to explain that we derive the איסור logically; for what difference is there whether an object is taken out (from a רה"י to a רה"ר) or whether it is brought into (a רה"י from a רה"ר)? This logical derivation is seemingly unnecessary -

דהזורק ד' אמות ברשות הרבים משמע דאי הוה משכחת לה במשכן הוה ניחא ליה –

For it appears that regarding a זורק ד' אמות ברה"ר if we would find that it occurred in the משכן it would have been sufficient reason to hold him liable -

אף על גב דהתם ליכא סברא –

Even though there is no logic why זורק ד"א should be חייב; the mere fact that זורק ד"א occurred in the משכן is sufficient, the same should apply to הכנסה. Why was it necessary for the גמרא to mention the סברא of עיולי מה לי אפוקי מה לי עיולי?

תוספות answers:

¹³ See 'Thinking it over # 3.

¹⁴ The commonality among them is that it is difficult to derive any laws from הוצאה; it cannot be based merely on similarity for then מוציא מרה"י לרה"י דרך רה"ר or חייב should be חייב, therefore the תורה has to specify which הוצאה is חייב, the משנה has to specify whose הוצאה is חייב and all the תולדות must have been in the משכן.

ויש לומר דאיצטריך סברא להכנסה דבעל הבית דלא הוה במשכן –

And one can say; that the סברא of מה לי אפוקי וכו' was necessary for the case of הכנסה דבעה"ב which did not take place in the משכן –

דהם העלו קרשים כולי היינו הכנסה דעני דמסתמא בקרקע היו עומדים שהוא רשות הרבים –
For the occurrence of הכנסה דעני that is an example of הם העלו קרשים כו' since presumably the לויים were standing on the ground which is a רה"ר,¹⁵ and they passed the קרשים onto the עגלות, which is a רה"י.¹⁶

תוספות asks:

ואם תאמר כיון דאיכא סברא אמאי איצטריך בבמה טומנין למימר דהכנסה היתה במשכן¹⁷ –
And if you will say; since there is the סברא of מה לי אפוקי כו', why was it necessary for the גמרא in פרק במה טומנין to say that הכנסה was in the משכן?!

תוספות answers:

ויש לומר דתנא ליה אידי דבעי למיתני הם הורידו קרשים מעגלה ואתם אל תוציאו כולי –
And one can say; that the ברייתא mentioned הם העלו קרשים כו' (to teach us הכנסה [דעני]), since it needed to mention 'they lowered the קרשים from the עגלה to the עגלה', so you too should not take out, etc. (from a רה"י to a רה"ר). Therefore since he mentioned הוצאה, the תנא mentioned הכנסה as well.¹⁸

תוספות replies to an anticipated question; why was it necessary to mention הוצאה in the ברייתא:

אף על גב דהוצאה נפקא לן מקרא בהדיא²⁰ איצטריך למיתני שהיתה במשכן –
Even though we clearly derive הוצאה from a פסוק; nevertheless it was necessary for the תנא to teach us that הוצאה was in the משכן. The reason is that –
משום דקתני ברישא בברייתא אין חייבין אלא על מלאכה שכיוצא בה היתה במשכן –
Since the רישא of the ברייתא (which stated הם העלו קרשים וכו') states, 'one is not חייב for חילול שבת unless he did a type of מלאכה which occurred in the משכן –
ואם לא היה מוצא הוצאה במשכן הייתי מחייב בכל מלאכות הדומות למלאכה גמורה –

¹⁵ They were (presumably) not standing on the עגלות (which were ten טפחים high) and picking up the קרשים (which were ten אמות long) from the ground.

¹⁶ This is the case of הכנסה דעני where he is standing in the רה"ר and handing an item into the רה"י. There is no known example of הכנסה דבעה"ב. Therefore it was necessary for the גמרא to offer the סברא of מה לי אפוקי כו'.

¹⁷ We derive הכנסה דעני from סברא, the same should apply to הכנסה דבעה"ב (משכן) from סברא, the same should apply to הכנסה דעני. See (however) 'Thinking it over' # 4.

¹⁸ See 'Thinking it over' # 3 and footnote # 26.

¹⁹ This seems to indicate that we can derive הכנסה (דעני ודבעה"ב) from the סברא of מה לי אפוקי וכו', however since it was necessary to mention הוצאה, the ברייתא mentioned that הכנסה (דעני) was also in the משכן.

²⁰ תוספות mentions that מלאכת הוצאה is derived from either אל יצא or from מהביא as mentioned previously in this Tosfos.

So if the תנא would not have shown that הוצאה was in the משכן, we would (mistakenly assume that one) be מחייב for any מלאכה which is similar to a valid מלאכה -

אף על פי שלא היה במשכן כמו בהוצאה –

even if it was not in the משכן, as it is by הוצאה; for which we are חייב ([since we have] even though it was not in the משכן).

והא דאסמוך קרא דשבת למלאכת המשכן הוה דרשין למילתא אחריתי²¹:

And the fact that the פסוקים of שבת איסור were adjoined to מלאכת המשכן, we would have interpreted this adjoining (if הוצאה was not in the משכן) for something else, but not to teach us that מלאכות שבת had to be in the משכן

SUMMARY

הוצאה דעני ודבעה"ב פסוקים for מלאכה גרועה. All the תולדות of הוצאה need to be in the משכן (besides [דבעה"ב] since there is a compelling סברא of עיולי לי אפוקי ומה לי עיולי).

THINKING IT OVER

1. הוצאה פסוקים for מלאכה גרועה since there are two פסוקים for הוצאה. תוספות proves that הוצאה is a מלאכה גרועה. Seemingly תוספות could have proven that הוצאה is a מלאכה גרועה from the mere fact that it is necessary to cite even one פסוק for הוצאה; there is no פסוק for (most of) the other מלאכות!²⁴

2. משכן offers proofs from three places that the תולדות of הוצאה were in the משכן; from a) מושיט, b) ד"א ברה"ר, and c) הכנסה. Can we explain this order (and the

²¹ The תורה writes in ל-א,ה (ויקהל) regarding שמות איסור שבת and then immediately continues with מלאכת המשכן. [Similarly in יב-יז, לא, (כי תשא) שמות, immediately after the תורה relates all the כלי המשכן in the previous two סדרות of רש"י (See מלאכת המשכן to שבת סמיכות of שמירת שבת concerning תורה, תצוה, and תרומה) that one is liable only for those מלאכות that were in the משכן (and their תולדות). How can תוספות claim that if הוצאה was not in the משכן, we would have included other מלאכות that were not in the משכן; when we have this דרשה of מלאכת המשכן דרשה? [Incidentally this דרשה of סמיכות is not found in the גמרא.]

²² However, now that הוצאה was in the משכן (as well as the other מלאכות which the תנא enumerates in the משכן), we assume that the סמיכות of שבת to מלאכת המשכן is to teach us that we are liable only for מלאכות which were in the משכן.

²³ See footnote #5.

²⁴ See מהרש"א [הארוך].

reason הכנסה was added [as if in an afterthought]) if we assume that תוספות follows the strength of the validity of the proofs respectively.

3. ברייתא third proof that the תולדה of הוצאה has to be in the משכן is from the תוספות which states 'הם העלו קרשים וכו' ²⁵. Seemingly we can refute this proof, as תוספות states later, ²⁶ that the (only) reason the ברייתא mentions הכנסה is אידי because it was necessary to show that הוצאה was in the משכן. What therefore is the proof from הם ²⁷?! that the תולדה of הוצאה (which is הכנסה) must be in the משכן?

4. asked since there is the סברא of 'מה לי אפוקי וכו', why was it necessary for the גמרא to state that [דעני] הכנסה was in the משכן? ²⁸ Seemingly we could answer that if הכנסה דעני ודבעה"ב was not in the משכן and we would have to derive תולדה דהוצאה from the סברא of 'מה לי אפוקי', then I could argue that we cannot derive a תולדה דהוצאה from a סברא if it was not in the משכן. However now that הכנסה דעני was in the משכן (this is the 'הם העלו וכו') and we know הוצאה דעני and הוצאה דבעה"ב, then it makes sense that we can include הכנסה דבעה"ב as well, from the סברא of 'מה לי אפוקי'!

5. Why is it that the סברא of 'מה לי עשיר מה לי עני' can be rejected since הוצאה is a מלאכה גרועה, however regardless that it is a מלאכה גרועה we can include הכנסה with the סברא of 'מה לי אפוקי מה לי עיולי' ²⁹?

²⁵ See footnote # 13.

²⁶ See footnote # 18.

²⁷ See לשון הזהב בד"ה בא"ד וכן גבי הכנסה and מהרש"א [הארוך].

²⁸ See footnote # 17.

²⁹ See אור החמה